

8 sidor tema delägarfastigheten

Foto: Tobbe Nilsson

Älvdalens och Särna-Idre BESPARINGSSKOGAR DÅ OCH NU

Älvdalens och Särna-Idre Besparingssskogar bildades i slutet av 1800-talet för att främja samhällsutvecklingen. Under Besparingssskogens första 50 år kunde bygden resa sig socialt och ekonomiskt ur fattigsamhället. Det andra halvsekleet ägnade socknemännen åt att bygga upp ett modernt samhälle i Älvdalen, Särna och Idre.

Under 1800-talet var fattigdomen stor i Sverige och så även i Älvdalen och Särna-Idre. Befolkningen levde under mycket svåra förhållanden. Emigrationen till Amerika började så smått i början av 1860-talet, då missväxt härjade. Den sista verkligt svåra barkbrödstiden startade 1867 med några bitande frostnätter i september. Detta resulterade i nödår i hela landet, då tusentals människor sägs ha svultit ihjäl. Mot slutet av 1870-talet började marken få ett värde. Många sålde då sina hemman och emigrationen till Amerika tog fart. Norra Dalarna har den största utvandringssiffran i länet. Detta är en del av den bakgrund som gjorde att Särna-Idre och Älvdalens Besparingssskogar bildades. I samband med storskiftet, den första stora jordreformen i Sverige, såg man en möjlighet att bilda en gemensamt ägd skog, en så kallad Besparingssskog. Marken delades in i skiften som blev privat skogsmark och statlig mark, nuvarande Svea skog. Grovt sett blev 1/3 besparingssskog, 1/3 statlig mark och 1/3 privat mark. Avkastningen skulle i första hand täcka kostnader till att förvalta och bevaka skogen, samt för åtgärder för att säkra återväxten och förbättra skogen. Dessutom skulle avkastningen användas för att på olika sätt utveckla bygden och underlätta för befolkningen. Alla skulle få del av avkastningen. Besparingssskogen bekostade då bland annat barnmorska, polis, stipendier för kolaeskola, telefonlinjer, skola, fattigvård, förbättring av jordbruk och boskapsskötsel.

Skogen räddade bygden från en sannolikt given fortsatt katastrof. Idag fyller Besparingssskogen samma funktion, men

bidragen har bytts ut från de mer livsavgörande ändamålen till bidrag för skogsvårdsinsatser, språkstipendier, djur och betesbidrag. Budskapet är detsamma. Besparingssskogen är en motor som driver bygden framåt.

År 1879 fastställdes grunderna i storskiftet i Särna socken och Idre kapellag. Då bildades Särna-Idre Besparingssskog. Särna Jordägande Socknemän var framsyna och hade redan 1861 fått tillstånd

– Det gäller för oss som är verksamma nu att fortsätta att sköta Besparingssskogarnas tillgångar minst lika framgångsrikt som de som hade ansvaret före oss."

av Konungen att hugga timmer och sälja från Kronomarken. Detta innebar många arbetstillfällen för trakten och medel till att hjälpa de allra fattigaste. Sammanlagt sålde Särna Socknemän 552 000 st timmerträd av de värdefullaste dimensionerna. När Besparingssskogen bildats upphörde detta.

Älvdalens Besparingssskog bildades 1888. Det krävdes mycket förberedelsearbete och redan 1882 började man förbereda en uppdelning av jord och skog mellan byarna. Då hölls också det första sammanträdet för att bestämma "oskift" för socknemännens gemensamma behov. Året därpå kunde lantmätaren redovisa den första planen för en bydelning av inägorna. Ett minnesvärt år är 1885 då skogsmarken delades upp mellan byarna samtidigt som

man gjorde den betydelsefulla avsättningen som fick namnet "Besparingssskogen". Den 9 november 1888 fastställde Kungl. Maj:t det första reglementet för förvaltningen av Älvdalens sockens skogsmedelsfond och Besparingssskog. Besparingssskogarna hade flera hundra körare, huggare och förmän ute i skogarna när skogsavverkningen började ta fart. Under 1960-talet ersattes hästen av traktorn och 1973 gjorde den sista hästen i Besparingssskogarnas historia sin sista arbetsdag.

Älvdalen och Särna-Idre Besparingssskogar står idag på tre ben: Skogen, Kraften och Kapitalet. Dessa tillgångar kommer att ha lika stor betydelse för framtidens delägare som tidigare generationers. Våra förfäder var otroligt framsyna när de planterade, röjde, avsatte medel till läkarvård, poliser och investerade i vattenkraft. Detta utvecklade bygderna från ett fattigsamhälle till en modern bygd. De hade ett långsiktigt mål med skogs- och energiproduktionen. Delägare såväl som bygdens invånare skulle få del av avkastningen. De hade bestämt sig för att göra det hela både grundligt och med kvalitet. Samma ambition gäller även idag. Det formar dagens och morgondagens Besparingssskog.

– Det gäller för oss som är verksamma nu att fortsätta att sköta Besparingssskogarnas tillgångar minst lika framgångsrikt som de som hade ansvaret före oss. Sannolikt är det så att vi ska vara beredda att spänna bågen ännu lite hårdare för att hänga med i den framtida utvecklingen, säger Ulf Andersson, förvaltare.

Som delägare kan du påverka på jordägarstämman →

Jordägarstämma

Advokat Christina Bjelvert Olsson ger svar på **VANLIGA DELÄGARFRÅGOR**

Älvdalens och Särna-Idre Besparingssskogar har i dagsläget 2 900 delägarfastigheter. Delägandet ser olika ut. Du kan vara ny delägare som precis köpt eller ävt din skog, du kan vara utbo och bo långt från din skogsfastighet eller närboende och ofta vistas på din skogsfastighet. Besparingssskogen berör oss på många olika sätt. Att delta på jordägarstämmor är för många delägare en självklarhet medan det för andra inte är lika angeläget. Delägandet ger upphov till många funderingar och frågor, därför har vi bitt vår advokat Christina Bjelvert Olsson att besvara några av delägarnas frågor.

Vad är jordtal och vad innebär det för mig som delägare?

De fastigheter som har del i Besparingssskogen har del efter "reducerade jordtal" - oftast kallade jordtal. Jordtalen har betydelse när du som delägare ska rösta på jordägarstämman. Röstningen sker då inte efter principen "en delägare, en röst" utan efter andelstal; d.v.s. jordtal. Den som äger fastigheter med stora jordtal eller många fastigheter har då större möjlighet att påverka besluten. Dock får ingen rösta för mer än en tjugondel (1/20) av hela det delaktighetstal som är företrätt på stämman. Observera att det är delaktighetstalet som är representerat på stämman inte hela Besparingssskogens delaktighetstal som styr hur stor tjugondelen blir.

Hur skriver jag en motion till stämman?

Rätten att ge in motioner till jordägarstämman regleras i reglementet för Besparingssskogen. Det finns inga regler för hur en motion ska skrivas. En motion är en begäran att ett ärende ska tas upp på nästa stämma. Motionen innehåller oftast ett förslag till beslut. Det är viktigt att motionen är tydlig; d.v.s. att allmäningsstyrelsen och delägarna förstår vad den motionerande vill. Annars är det upp till den som ger in motionen att bestämma hur den ska se ut.

Foto: Tobbe Nilsson

Varför är det viktigt att jag som delägare kommer på jordägarstämman?

Karl-Erik Hagström ordförande i Älvdalens Besparingssskog och Arne Schedvin ordförande i Särna-Idre Besparingssskog svarar på frågan.

– Det är här du som delägare kan utöva din beslutanderätt på allmäningsstämma, benämnd jordägarstämma. Delägare äger rösträtt på jordägarstämma efter sin/a delägarfastighets/ers delaktighet i Besparingssskogen. Jordägarstämman är det högsta beslutande organet. Där har delägarna möjlighet att vara med och påverka Besparingssskogens framtid och utveckling.

När skall motioner till stämman vara inlämnade?

Motionen ska vara inlämnad till allmäningsstyrelsen senast den 15 augusti för att tas upp på höststämman och senast den 15 februari för att tas upp på vårstämman. Motionen ska vara skriftlig.

Vad får jag motionera?

I Besparingskogen får jordägarstämman bara fatta beslut i de frågor där det i lag eller reglemente är särskilt bestämt att delägarna ska besluta. Delägarna beslutar på jordägarstämma. Besparingskogens organisation skiljer sig därigenom mot de flesta andra föreningar och bolag. I Besparingsskog kan Allmäningsstyrelsen inte bestämma sig för att "lyfta" en fråga till beslut av stämman, om det inte är stämman som är behörig att besluta i den frågan. Detta innebär att motioner kan tas upp endast om de avser frågor som stämman kan besluta om. I reglementet har det därför angivits att motioner endast får avse frågor "där beslutanderätten genom lag eller reglemente förbehållits delägarna".

Vilka frågor ligger på allmäningsstyrelsen? Vilka på stämman?

Det är lag och reglemente som anger vilka frågor som styrelsen respektive stämman beslutar om.

Delägarna beslutar om:

- avyttring av mark som ingår i Besparingskogen
- delegation till styrelsen att köpa mark
- hur avkastningen ska användas
- fastställande av budget
- jordägarnämndens förslag till bidrag
- val av styrelse, ordföranden, revisorer och valberedning
- arvoden till sådana funktionärer
- ansvarsfrihet för styrelsen och jordägarnämnden
- att använda fond för annat ändamål
- ny extra stämma för att behandla visst ärende
- förslag till reglementsändringar
- avverkningsplan

I övriga frågor beslutar styrelsen. Detta innebär att de flesta förvaltningsfrågor beslutas av styrelsen. Detta gäller t.ex. användning och förvaltning av kapitalinkomst, investeringar, olika förvaltningsåtgärder, placering av tillgångar och näringsverksamhet.

Hur många fullmakter kan jag ha? Finns det olika fullmakter?

Ingen får ha fullmakt för mer än en delägare. En delägare avser en annan delägarfastighet där ägaren eller samtliga samägare ger fullmakt till dig. Alla som äger fastigheten måste ge dig fullmakt. Du får naturligtvis dessutom rösta för en fastighet eller fastigheter, som du själv äger. Det finns även andra sätt att företräda annan som inte innebär att ha fullmakt.

- Du kanske är ställföreträdare enligt lag för en fastighet. Du kan då rösta för denna fastighet. Detta är inte att rösta med fullmakt. Du kan därför även ha fullmakt för en annan fastighet. Ställföreträdare kan du vara för en samägd jordbruksfastighet. Du kan även vara ställföreträdare för t.ex. ett aktiebolag genom att du är styrelse eller firmatecknare för bolaget. Om bolaget ger någon fullmakt är denne ombud inte ställföreträdare.
- Du kan vara samägare av en eller flera delägarfastigheter. Ni kanske är man och hustru eller syskon, som äger tillsammans. Övriga samägare av fastigheten kan ge dig fullmakt att rösta för fastigheten. Detta kallas i Besparingskogen för ideell fullmakt att skilja från den fullmakt, som avses med begränsningsregeln. Sådana ideella fullmakter innebär inte att du röstar med fullmakt för en fastighet. Du äger då själv en del av fastigheten/fastigheterna.
- En ställföreträdare kan ge fullmakt till någon samägare av en jordbruksfastighet. Den som får fullmakten företräder då en delägare med fullmakt. Observera att detta inte är fråga om s.k. ideell fullmakt. Ställföreträdaren har ensam rätt att företräda fastigheten och ger därför fullmakt.

Jag är en ny delägare och undrar hur jag gör för att delta på stämmorna. Jag äger en fastighet och så har min faster en annan fastighet som jag kan rösta för. Hur gör jag?

Din faster kan ge dig fullmakt att rösta för hennes fastighet. Fullmakten ska vara skriftlig och visas upp på Besparingskogens kontor senast kl. 16.00 den sista helgfria dagen före stämman. Fullmakten ska vara tydlig och ska ange för vem du har fullmakt. Den ska vara daterad och undertecknad av fullmaktsgivaren. Det är bra om det framgår vilken/vilka fastigheter fullmaktsgivaren äger.

Jag äger ett företag (AB) som har fastigheter med del i Besparingskogen. Kan jag rösta även för min mans fastighet om jag får fullmakt för den?

Om du själv företräder bolaget som ensam styrelse eller firmatecknare är du ställföreträdare för bolaget. Du behöver därmed inte ha fullmakt för bolaget. Du kan då företräda din mans fastighet med fullmakt. Om du däremot äger bolaget, men inte företräder detta ensam, måste du få en fullmakt. Du har då fullmakt från en delägare, d.v.s. bolaget och kan inte företräda även din man med fullmakt.

Jag äger en andel i en delägarfastighet, får jag rösta för min andel?

Nej, en fastighet företräds av samtliga ägare gemensamt. Ingen kan alltså rösta för sin andel.

Foto: Tobbe Nilsson

**JORDÄGARSTÄMMA
HÖSTEN 2015**

ÅB 26/11 - Älvdalens Biograf kl. 18.00
SIB 27/11 - Hembygdsgården Idre kl. 18.00
Med reservation för eventuella ändringar.

Anmälan till jordägarstämman

För att underlätta upprättandet av röstlängd ska delägare, som avser delta i stämman, anmäla detta till Besparingskogens kontor senast dagen innan kl 16.00 på telefon.
ÅB: 0251-106 95
SIB: 0253-100 07

Anmälan efter denna tidpunkt godkännes ej! Viktigt är att om du får förhinder och inte kan komma på stämman, meddelar det till kontoret. Kungörelse kommer i lokal press, på kommunens anslagstavla, samt på: www.besparingskogen.se senast 14 dagar innan stämman.

**Blankett för fullmakt finns att skriva ut på:
besparingskogen.se**

Lag & reglemente

LAG

Älvdalens och Särna-Idre Besparingssskogar regleras av lagen (1952:167) om allmänningssskogar i Norrland och Dalarna. Enligt lagen skall det för Besparingssskogen finnas ett reglemente.

Lagen finns på riksdagen.se på denna länk:
<http://www.riksdagen.se/sv/Dokument-Lagar/Lagar/Svenskforfattningssamling/Lag-1952167-om-allmanningssfs-1952-167/>

REGLEMENTE

Älvdalens Besparingssskog

Den 9 november 1888 fastställde Kungl. Maj:t det första reglementet för vården och förvaltningen av Älvdalens sockens skogsmedelsfond och besparingssskog. I reglementet angavs hur försäljning av avverkningsrätter skulle ske, samt hur överskottet skulle redovisas till skogsmedelsfonden och hur den kunde utnyttjas.

Avkastningen skulle i första hand täcka kostnader för att förvalta och bevaka skogen, samt åtgärder för att säkra återväxten och förbättra skogen. Dessutom skulle avkastningen användas för att på olika sätt utveckla bygden och underlätta för befolkningen.

Särna-Idre Besparingssskog

Jämlikt Kungl. Maj:ts brev 21 mars 1873 fastställde Konungens befallningshavare i Kopparbergs län det första reglementet för förvaltningen av Särna skogsmedelsfond den 22 november 1876. I anslutning till innehållet i Kungl. Maj:ts brev 27 juni 1879 bildades besparingssskogens avkastning Särna sockens med Idre kapellag skogsmedelsfond. Det första gemensamma reglementet rörande besparingssskogens och skogsmedelsfondens vård och förvaltning blev fastställt den 31 augusti 1889.

Dagens reglementen skiljer sig egentligen inte så mycket från ursprunget.

VILL DU VETA MER?

Är du nyfiken på Besparingssskogarnas reglementen hittar du dem på besparingssskogen.se eller på länkarna nedan.

Älvdalen

http://www.besparingssskogen.se/alvdalen/wp-content/uploads/2013/10/Reglemente_ÄB_web.pdf

Särna-Idre

http://www.besparingssskogen.se/sarna-idre/wp-content/uploads/2013/10/Reglemente_SIB1.pdf

Foto: Tobbe Nilsson